

یادداشت

مهناز دیهیم
پژوهشگر حقوق بشر - حوزه حقوق کودک

پیامدهای مدیریت نادرست پسماند و نقش آن در است شمار کودکان

جامعه جهانی در قبال کودکان مسئولیت‌های سنگینی بر عهده دارد و ضروری است درباره یکی از چالش‌های کمتر دیده شده؛ اما عمیقاً مؤثر بر حقوق کودکان سخن بگوییم.

■ پسماند؛ مسئله‌ای محیط زیستی با پیامدهای انسانی

آنچه امروز در برخی شهرها مشاهده می‌شود، تنها ضعف در مدیریت پسماند نیست؛ بلکه ایجاد ساختارهایی غیر رسمی و سوداگرانه است که در سایه نبود نظارت مؤثر، کودکان را وارد چرخه‌ای خطرناک و آسیب‌زای کند.

فقر، خلأ سیاست‌گذاری، نبود شفافیت در پیمانکاری‌ها و بی‌توجهی به اصول علمی مدیریت پسماند، بستری ایجاد کرده که در آن کودکان به جای مدرسه و بازی، در میان زباله‌ها جست‌وجوی معاش می‌کنند.

■ تکرار تجربه تلخ تاریخ

همان‌گونه که تاریخ عصر صنعتی با کار کودکان در محیط‌های غیرایمن گره خورده، امروز نیز در صنعت غیررسمی زباله‌گردی با شکلی مدرن از همان آسیب‌ها مواجهیم.

کودکانی که در این چرخه گرفتار می‌شوند، با خطراتی چون آسیب‌های جسمی، بیماری، تعرض، خشونت، اعتیاد اجباری، انگ‌زدگی اجتماعی و تخریب کامل عزت‌نفس رویه‌رو هستند.

کودکی که امروز در میان زباله‌ها کار می‌کند، فردا به احتمال زیاد به بزرگسالی تبدیل می‌شود که همچنان در چرخه فقر و آسیب باقی مانده است؛ چرخه‌ای که خود، نابرابری و خشونت شهری را بازتولید می‌کند.

■ «طلای کثیف»؛ مفهومی فریبنده با آثار اجتماعی سنگین

بازار غیرشفاف پسماند که گاه «طلای کثیف» خوانده می‌شود، در واقع بستر جرم، رقابت ناسالم و بی‌عدالتی است. این چرخه ناسالم نه تنها سلامت و امنیت کودکان را تهدید می‌کند؛ بلکه نظم شهری، زیبایی‌شناسی فضاهای عمومی و احساس امنیت شهروندان را نیز مخدوش خواهد کرد.

■ مدیریت اصولی پسماند؛ فرصتی برای توسعه پایدار

پسماند اگر علمی و شفاف مدیریت شود، تهدید نیست، فرصت است؛ فرصتی برای ارتقای اقتصاد چرخشی، کاهش آلودگی، صرفه‌جویی در منابع و ایجاد مشاغل رسمی و ایمن؛ اما تحقق این اهداف تنها به اصلاح سیاست‌های کلان وابسته نیست؛ بلکه از رفتارهای روزمره ما شهروندان آغاز می‌شود.

■ مسئولیت فردی؛ آغاز یک تغییر بزرگ

باید بی‌نیزیم؛

• هر کیسه زباله‌ای که بدون تفکیک از خانه خارج می‌کنیم، بخشی از چرخه آسیب را تقویت می‌کند.

• هر بی‌تفاوتی، به معنای نادیده گرفتن کودکی است که برای زنده ماندن در دیوار کشی‌های زباله سرگردان است.

تفکیک از مبدأ، آموزش و آگاهی‌بخشی، کاهش تولید زباله و مشارکت واقعی در چرخه بازیافت، گام‌هایی است که هر خانواری می‌تواند بردارد. تغییرات ساختاری بزرگ، همیشه از تغییرات کوچک و آگاهانه شهروندان آغاز شده است.

■ کودکان؛ نخستین قربانیان بی‌توجهی ما

حیات از کودکان، حفاظت از محیط زیست و ساختن شهری انسانی و سالم، مسئولیتی مشترک و غیرقابل تعویق است. امروز وظیفه داریم کاری کنیم که هیچ کودکی برای بقا، وادار به زباله‌گردی نشود.

اگر امروز اقدام کنیم، فردایی خواهیم داشت که کودکان به جای کیسه‌های زباله، کتاب، امید و فرصت برابر را در دست خواهند داشت.

کودکی گم‌شد میان کیسه‌های سرد شب در نگاه خسته‌اش افتاد تصویری عجب نه‌تنایی، نه چرایی، نه امیدی آشنا

زندگیش افتاده در دست خیابان‌ها به تب ای دل بیدار، برخیز و چراغ راه باش

تا نماند هیچ طفلی خسته‌حال و بی‌پناه

اخبار

یادواره شهدای گمنام در شهرستان بشرویه برگزار شد

حسین مرتضوی | یادواره شهدای گمنام و نکوداشت مقام علامه ملاعبدلله بشروی (روز شهرستان بشرویه) با حضور محمد نصیری، نماینده مردم در مجلس شورای اسلامی، ائمه جمعه طبیس و بشرویه، استاندار خراسان جنوبی، فرماندار و مسئولان شهرستان بشرویه و اقشار مختلف مردم شریف این شهرستان در محل هیئت سادات الحسینی قاطمیه بشرویه با شکوه بی‌نظیری برگزار شد. در این مراسم استاندار خراسان جنوبی و امام جمعه بشرویه درباره ایثار و شهادت به سخنرانی پرداختند.

حفظ ظرفیت قطار مسافربری سرخس و مدیریت ترافیک ریلی

فرماندار شهرستان سرخس بر حفظ حداکثر ظرفیت قطار مسافربری و افزایش واگن‌ها برای رفاه و امنیت شهروندان تأکید کرد. مجید بیکی در گفت‌وگو با تسنیم اظهار کرد: در دیداری که با مدیر کل راه‌آهن خراسان رضوی داشتم، مقرر شد حداکثر ظرفیت قطار در مسیر سرخس حفظ شود و در صورت اجبار به حذف برخی سرویس‌ها به دلیل تعمیرات و کمبود دیزل، این حذف‌ها در روزهای میانی هفته انجام شود. این موضوع برای بررسی و تصمیم‌گیری ویژه به تهران منعکس شده است.

عفت رضوی | چند هفته‌ای است شنبه‌ها استاندارد خراسان رضوی با گروه‌های مختلف جامعه با عنوان شنبه‌های گفت‌وگو به گفت و شنود می‌نشیند تا ببیند فعالان و دغدغه‌مندان حوزه‌های مختلف از چه می‌گویند و نگرانی‌ها و توصیه‌هایشان چیست. عصر روز گذشته نیز غلامحسین مظفری با حضور در یکی از کافه‌کتاب‌های مشهد، پای صحبت فعالان مختلف حوزه کتاب و کتاب‌خوانی نشست. او در این مراسم با اشاره به انتظارات بالای جامعه از خراسان، اظهار کرد: خراسان باید نقشی مؤثر ایفا کند و با توجه به سفرهای اخیر به کشورهای همسایه، متوجه شده ما دارای اشتراکات فرهنگی عمیقی هستیم. مرزهای سیاسی ساختگی هستند و ما باید روی پیوندهای فرهنگی تمرکز کنیم. مظفری همچنین به سفر خود به قزیرستان اشاره کرد و گفت: در این سفر، به موضوعاتی چون قهرمانان افسانه‌ای اشاره کردم که نشان‌دهنده نزدیکی فرهنگی ماست. این موضوعات مورد تأیید مقامات قزیرستان قرار گرفت و نشان‌دهنده ظرفیت‌های همکاری میان دو کشور است. استاندار خراسان رضوی بر ضرورت برگزاری جشنواره‌ها و برنامه‌های فرهنگی مانند جشنواره ملی فردوسی تأکید کرد و افزود: ما باید هر سال یک مراسم باشکوه برای بزرگداشت فردوسی برگزار کنیم تا فرهنگ غنی خود را به نمایش بگذاریم. او ادامه داد: من یک سری محدودیت‌هایی را در شهر احساس می‌کنم؛ به عنوان مثال، مشهد باید نمایشگاه بین‌المللی کتاب داشته باشد؛ اما سال‌هاست این نمایشگاه تعطیل شده است. تاجیکستان ۲ میلیون شاهنامه سفارش داده و مادر خراسان، تنها ۳۰۰ هزار نسخه چاپ می‌کنیم. ما باید به این مسائل توجه داشته باشیم و از ظرفیت‌های فرهنگی خود بهره‌برداری کنیم. مظفری همچنین بر ضرورت ایجاد فضاهای فرهنگی و دوره‌می‌ها تأکید کرد و گفت: این فضاها باید بیشتر شود. ما باید از تجربیات یکدیگر استفاده و به هم کمک کنیم. همه ما می‌توانیم نقش مؤثری در این زمینه داشته باشیم.

استاندار خراسان رضوی خواستار تلاش بیشتر برای ایجاد موج مثبت در همکاری‌های فرهنگی و اقتصادی شد و افزود: استان خراسان باید در حوزه فرهنگی الگو باشد. ما باید با همکاری در این حوزه، به نتایج بهتری دست یابیم. او در بخش دیگری از صحبت‌هایش به موضوع مشهد اینوکس- فاینکس اشاره کرد و یادآور شد: وقتی بحث مشهد فاینکس مطرح شد، واکنش‌های شدیدی وجود داشت. ما نمی‌خواستیم از تهران دور شویم؛ اما باید توجه کنیم که خراسان ۸۰ درصد جمعیت کشور را دارد و اگر خواهیم رفت و آمدها را حساب کنیم، بالاخره جمعیت زیادی به اینجا می‌آید. بنابراین باید یک زمان مشخص برای برگزاری نمایشگاه بین‌المللی کتاب در خراسان تعیین کنیم. اگر اجازه بدهند، خودمان تصمیم می‌گیریم و این نمایشگاه را برگزار و حتی آن را بین‌المللی می‌کنیم. مظفری افزود: اگر در خراسان بخواد چند اتفاق بزرگ رخ دهد، یکی از مهم‌ترین آن‌ها کتاب است. با توجه به دانشگاه‌های توانمند و شخصیت‌های بزرگ این منطقه، باید امکانات لازم را فراهم کنیم. بنابراین خواهش من این است که قدر این دوره‌می‌ها را بدانیم و تلاش کنیم فضای مناسب را به وجود بیاوریم. خراسان باید در حوزه فرهنگی الگو باشد و با همکاری در این بخش، به نتایج بهتری دست یابد.

■ مطالعه، معیار دانایی و کامیابی جامعه است

استادیار دانشکده ادبیات و علوم انسانی، گروه زبان و ادبیات دانشگاه فردوسی مشهد در این نشست ضمن تبریک هفته کتاب گفت: معیار دانایی و کامیابی در یک جامعه، خواندن و مطالعه است. روح کتاب‌خوانی نشان می‌دهد ما چه عیاری از فرهیختگی را در جامعه داریم. به هر حال، سرانه مطالعه مادر کشور چندان بالا نیست. امروز باید گوش دادن‌ها و خواندن‌ها

استاندار خراسان رضوی در جمع فعالان حوزه کتاب بیان کرد

عبور از مرزهای سیاسی با اشتراکات فرهنگی

را به عنوان اشکال مختلف مطالعه در نظر بگیریم؛ اما با همه این‌ها، سرانه مطالعه هنوز هم بالا نیست. سلمان ساکت افزود: من فکر می‌کنم باید از راه‌های مختلف و با شیوه‌های گوناگون؛ به ویژه در میان کودکان تبلیغ کنیم. کودکان شرایط یادگیری بسیار مناسبی دارند و اگر ما به آن‌ها عادت به خواندن را آموزش دهیم، این عادت تا بزرگسالی با آن‌ها همراه خواهد بود. وی با اشاره به کتاب مجمع النوادر که تصحیح آن را بر عهده داشته و به تازگی منتشر شده، ادامه داد: این کتاب که در سال‌های آغازین سده دهم هجری در شبه‌قاره نوشته شده، به تازگی به دست من رسیده است. این کتاب پیوند فرهنگی ایرانی و زبان فارسی را نشان می‌دهد که بسیار دیرینه و تنگاتنگ بوده است. زبان رسمی در شبه‌قاره که شامل هندوستان، پاکستان و بنگلادش امروز می‌شود، تا سال‌ها زبان فارسی بوده و همواره تأثیر فرهنگ ایرانی و زبان فارسی در این سرزمین احساس می‌شده است.

استادیار دانشکده ادبیات و علوم انسانی، گروه زبان و ادبیات دانشگاه فردوسی مشهد با اشاره به ارتباطات میان ایران و این کشورها در دوره‌های مختلف گفت: خوشبختانه یکی از اتفاقات‌های خوبی که در این دوره مدیریت استان افتاده، ارتباطاتی است که نه تنها فرهنگی؛ بلکه اقتصادی نیز هست. بنابراین زمینه خوبی برای ارتباط ایجاد کرده است. ساکت اظهار کرد: این کتاب در آغازین سال‌های سده دهم هجری در آن ناحیه نوشته شده و بر اساس مجموعه‌ای از آثار فارسی و عربی که در تاریخ ایران اسلامی در آن منطقه رایج بوده، تألیف شده است. این مجموعه نوادر شامل ۴۰ نادر بوده که در مجموع ۶۰۰ حکایت را تقسیم‌بندی کرده است. نوادر اصلی شامل بخشندگان، زنان، کودکان، وزیران، علما و سلاطین هستند و داستان‌های بسیار خواندنی، زیبا و عبرت‌آموزی را در دل این بخش‌ها جای داده‌اند. پیشینه داستان‌نویسی در شبه‌قاره بسیار طولانی بوده و جالب است که در سنت داستان‌نویسی آن‌ها هم‌رگه‌های هند قدیم، هم‌ایران قدیم و نیز ایران پس از اسلام دیده می‌شود. بنابراین مجموعه این‌ها کتاب بسیار خواندنی را رقم زده است.

شهدا

مؤسسه فرهنگی قدس روز گذشته میزبان سرباز روح‌الله بود

فریده خسروی | صبح روز گذشته مؤسسه فرهنگی قدس میزبان میهمان عزیزکرده‌ای از عملیات عاشورای ۲ در منطقه چنگوله بود؛ شهید گمنامی که پس از ۴۰ سال چشم‌انتظاری مادر و پدرش، باز هم بی‌نام و نشان، مانند مادر سادات(س) آمد و با حضورش در مؤسسه فرهنگی قدس، یاد مادر بی‌نشان شیعیان را زنده کرد. او پس از سال‌ها با آمدن تکه‌هایی از پیکر مطهرش، آمده بود تا پیگیری اگرچه روح‌الله از میان ما رفته است؛ اما سربازان او هنوز در خط مقدم دفاع از آرمان‌های انقلاب هستند و در بزنگاه‌ها حضورشان در دفاع از ولایت، کار زهرایی می‌کند. کارمندان مؤسسه فرهنگی قدس پس از استقبال از پیکر این سرباز وطن، در نمازخانه مجموعه گرداگرد پیکر مطهر این شهید حضور پیدا کردند، مداح اهل بیت(ع) با خواندن روضه حضرت زهر(س) و مداحی در رثای فرزندش سیدالشهدا(ع) دل‌ها را از مدینه به کربلا برد و حاضران نیز با اشک ماتم و دست‌ارادت‌ی که بر سینه زدند، با او همراهی کردند. پس از آن خانم‌های حاضر در جمع با پیکر شهید خلوتی خواه‌رانه داشتند تا نبود خواهر عزاردارش را جبران کنند. قصه این رابطه خواهری اما در گودال قتلگاه کربلا جور دیگری رقم خورد و حالا سرباز روح‌الله پس از ۴۰ سال با تکه‌هایی از پیکرش آمده تا کربلا را با حضورش مرور کنیم.

■ روایتی از تصمیم انسان محور در دل بحران‌ها

امیر شهلا، فعال فرهنگی نیز در این مراسم به بیان تجربیات خود از همکاری با ایرج یزدان‌بخش، به عنوان یکی از شخصیت‌های برجسته صنعت خراسان که منجر به نوشتن کتابی با عنوان «قصه‌های من و بابا ایرج» شده، پرداخت و اظهار کرد: از سال ۱۴۰۰ به فکر نوشتن زندگی‌نامه بزرگان استان افتادم و در این مسیر به یزدان‌بخش رسیدم که نقش دل‌رادر مدیریت تبیین کرد.

او همچنین به چالش‌های اقتصادی در صنعت قطعه‌سازی در نواحی گذشته اشاره و تأکید کرد: یزدان‌بخش همواره بر حفظ نیروی انسانی تأکید داشت و هیچ‌گاه به تعدیل نیرو فکر نکرد. در یکی از روزهای بحرانی، پیشنهاد تعدیل نیرو به او ارائه شد. یزدان‌بخش به شدت با این تصمیم مخالفت کرد. او به سالن تولید رفت و کارگران را دور خود جمع کرد. در آنجا با احساسی عمیق گفت نمی‌خواهم هیچ‌یک از شما اخراج شود، حتی اگر مجبور باشم حقوق شما را کاهش دهم. یزدان‌بخش از کارگران خواست اجازه دهند تا با کاهش حقوق بتواند همه کارگران را حفظ کند. آن‌ها اعلام کردند حاضرند ۳۰ درصد از حقوق خود را کاهش دهند؛ اما ارضای به اخراج یکدیگر نشوند. شهلا گفت: این تجربه نشان داد اگر انسان‌ها محور تصمیم‌گیری باشند، می‌توان در دل بحران‌ها نیز تصمیم‌هایی گرفت که کمترین آسیب را به جامعه و خانواده‌ها برزند.

■ بلاگرها نشانه جریان فرهنگی پویای مشهد هستند

مدیر اسناد و کتابخانه ملی منطقه شرق کشور نیز با انتقاد از نبود توجه کافی به تنوع کتاب‌خوانی بیان کرد: تنوع کتاب‌خوانی فقط منحصر به مطالعه مکتوب نیست. آمارهایی که درباره سرانه مطالعه ارائه می‌شود، نیازمند دقت بیشتری است. ما در مشهد بلاگرهای زیادی داریم که در حال فعالیت هستند و این نشان‌دهنده وجود یک جریان فرهنگی پویا در این شهر است که سال‌هاست در مشهد شکل گرفته و بسیاری از افراد فعال در این حوزه، خود خالقان فرهنگی هستند. ما باید از این ظرفیت‌ها بهره‌برداری کنیم و فرهنگ کتاب‌خوانی را در جامعه ترویج دهیم. صدرا میردامادی با اشاره به اهمیت فرهنگ در شرایط اقتصادی کنونی ایران تأکید کرد: فرهنگ می‌تواند به زندگی معنا ببخشد و تاب‌آوری جامعه را افزایش دهد. با وجود مشکلات اقتصادی، فرهنگ همچنان حیات خود را ادامه می‌دهد و جامعه به‌طور روزافزون این صدرا احساس می‌کند.

■ رتبه بالای تولید فکر در خراسان

استاد ادبیات دانشگاه آزاد اسلامی مشهد نیز به اهمیت نشر کتاب و اندیشه‌های خراسانی اشاره کرد و گفت: خراسان در عرصه تولید فکر و نوشتن، رتبه بالایی در سطح کشور دارد؛ اما متأسفانه سهم این استان از توزیع کتاب بسیار پایین است. جواد محقق نیشابوری افزود: ناشران خوبی در خراسان فعالیت می‌کنند؛ اما تمرکز بودن جریان نشر در تهران سبب شده خراسانی‌ها نتوانند آثار و اندیشه‌های خود را به دیگر نقاط کشور برسانند. او با تأکید بر ضرورت پیگیری مسئولان برای بهبود وضعیت نشر در خراسان متذکر شد: مؤسسات و نهادهای مختلف در جمله استانداری و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی باید با تمهیداتی به این مسئله رسیدگی کنند. این استاد دانشگاه همچنین به کتاب اخیر خود با عنوان «آهنگ شعر فارسی و تحلیل موسیقایی مثنوی‌های عطار نیشابوری» اشاره کرد و توضیح داد: این کتاب در حوزه موسیقی شعر کار شده و مورد توجه قرار گرفته؛ اما متأسفانه توزیع آن در استان بسیار محدود بوده است. باید دافقه مردم را به سمت کتاب‌های فاخر سوق داد و از انتشار آثار سطحی جلوگیری کرد تا فرهنگ مطالعه در جامعه تقویت شود.

شورای شهر

رئیس شورای اسلامی شهر مشهد مقدس:

برخورد با ساخت و سازهای غیرمجاز مستلزم همکاری دستگاه‌های مختلف است

حسن موحدیان، رئیس شورای اسلامی شهر مشهد مقدس در آغاز صد و شصت و هفتمین جلسه علنی شورای اسلامی شهر مشهد مقدس گفت: مقابله با ساخت‌وسازهای غیرمجاز، نیازمند همکاری همه دستگاه‌ها و همچنین مشارکت و همراهی جدی مردم است تا بتوانیم، شهری پایدار، ایمن و قابل زیست را برای نسل‌های آینده فراهم کنیم. همکاری بیشتر مردم در این مسئله نیز می‌تواند راه‌گشا باشد.

رئیس شورای عالی استان‌ها نیز اظهار کرد: مصوبه این شورا در حوزه درآمدهای پایدار نهایی شده و امروز به وزارت کشور ابلاغ می‌شود. موسی‌الرضا حاجی‌پلگو با بیان اینکه در مرحله تدوین بودجه سال ۱۴۰۵ قرار داریم، عنوان کرد: دولت دستورالعملی رابری بودجه سالانه کشور ابلاغ کرده که بر اساس آن، دستگاه‌های اجرایی باید بودجه خود را طبق نظام اولویت‌بندی تنظیم کنند تا برنام‌های واقعی و متناسب با شرایط اقتصادی فعلی کشور ارائه شود. وی اضافه کرد: سال گذشته نیز شورای عالی استان‌ها موضوع را به شورا‌های شهر و شهرداری‌های کشور ابلاغ کرد که برخی شهرها جدی گرفتند؛ اما با نامه اخیر رئیس جمهور، این موضوع دوباره به عنوان تکلیف به همه دستگاه‌ها و شهرداری‌ها اعلام شده است. رئیس شورای عالی استان‌ها تأکید کرد: بودجه سال ۱۴۰۵ شهرداری‌ها باید براساس واقعیت‌ها تدوین و از هرگونه نگاه احساسی پرهیز شود. حاجی‌پلگو گفت: اولویت بودجه ۱۴۰۵ شهرداری مشهد نیز باید معیشت پرسنل و توجه به رفاهیات آن‌ها باشد. همچنین باید از تعریف طرح‌هایی که به علت نبود منابع مالی، امکان اجرا ندارند، پرهیز کرده و تمرکز بر تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام باشد. سخنگوی شورای اسلامی شهر مشهد مقدس همچنین به تشریح مصوبات این جلسه پرداخت و اظهار کرد: در ابتدا، لایحه نام‌گذاری پنج معبر شهری به نام شهدای گرانقدر در دستور کار قرار گرفت که با رأی و نظر مثبت اعضای شورای اسلامی شهر به تصویب رسید. در ادامه، لایحه دو فوریتی مجوز خرید ماشین‌آلات و تجهیزات مورد نیاز حوزه خدمات شهری، پسماند و عمران تصویب شد. طرح اعضای شورای اسلامی شهر در خصوص ساخت، چانه‌بانی و نصب «المان غدیر» هم در این جلسه به تصویب رسید.